7,7 km - 2 uur 34
Geleenbeekdal

Natuurmonumenten

Rondje Stammenderbos: wandelen langs natuur én cultuur

Deze wandeling vlakbij Geleen voert door een afwisselend landschap met een rijke cultuurhistorie. Langs de Geleenbeek wandel je naar het Stammenderbos, waar eeuwenoude beuken je verwelkomen in een sprookjesachtig bos. Over de bospaden loop je naar Kasteel Terborgh, al net zo eeuwenoud. Klim daarna via een holle weg naar het Stammenderveld, 110 m boven N.A.P, en wandel via weidevelden en boomgaarden weer terug.

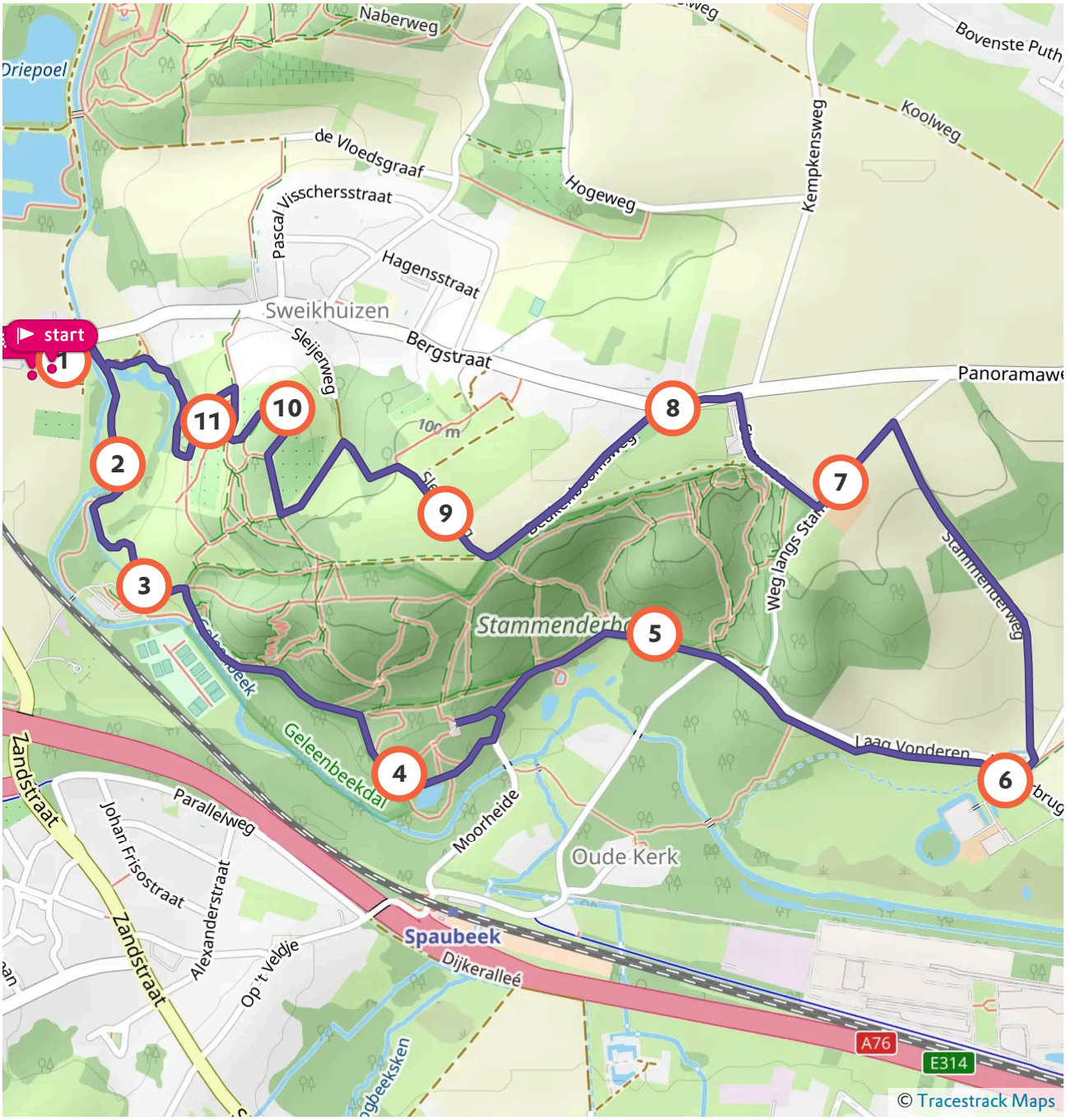
Onderweg maak je kennis met paters en kasteelheren, schutters en bokkenrijders. En natuurlijk met het natuurschoon van dit relatief onbekende gebied. Met een beetje geluk spot je niet alleen een ijsvogel, maar ook een zeldzame korenwolf!

De wandelroute wordt in het terrein gemarkeerd met blauwe routepijlen.

Waar kun je starten

Natuurtransferium De Biesenhof

Biesenweg 1, 6164 RA
Geleen (LB)

start
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
Naberweg
Driepoel
de Vloedsgraaf
Pascal Visschersstraat
Hagensstraat
Hogeweg
Kempkensweg
Bovenste Puth
Koolweg
Sweikhuizen
Slejerweg
Bergstraat
Panoramaweg
100 m
Weg langs Stammenderbroek
Stammenderweg
Stammenderbroek
Geleenbeekdal
Laag Vonderen
Moorheide
Oude Kerk
Parallelweg
Johan Frisostraat
Alexanderstraat
Op 't Veldje
Zandstraat
Spaubeek
Dijkeralleé
A76
E314
© Tracestrack Maps

1. Biesenhof

De rijke historie van de Biesenhof gaat meer dan 750 jaar terug, tot het jaar 1259. Toen werden de landerijen en de daarop gelegen woning geschonken aan de commanderij van de Duitse ridderorde te Alden Biesen bij het Belgische Bilzen.

De gebouwen die je nu ziet, zijn van een latere datum. De grote schuur stamt uit 1772. In 2007 werd een grote restauratie afgerond. Wat eerst een desolate bouwval was, is nu een juweeltje in de omgeving.

De Biesenhof is niet het enige historische gebouw dat je tijdens je wandeling tegenkomt. Vroeger lagen in de directe omgeving van de beek wel 10 kastelen. 24 watermolens deden dienst als graan-, olie-, vol- of houtzaagmolen: een goede bron van inkomsten voor hun eigenaren, meestal de kasteelheren.

2. IJsvogel

Het Geleenbeekdal dankt zijn naam aan de Geleenbeek, die ontspringt in Benzenrade bij Heerlen. Bij de beek kan ineens een blauwe flits over het water voorbij schieten: de ijsvogel. De naam van de vogel is wellicht afgeleid van het Germaanse 'Eisenvogel', ofwel 'ijzeren vogel'. De metaalblauwe rugkleur van de vogel komt namelijk overeen met die van ijzeren sieraden.

Anderen denken dat de ijsvogel zijn naam dankt aan de gewoonte om in de winter bij een wak te vissen. In dichtgevroren water kan de vogel geen vis meer vangen. Daarom zou hij, om genoeg voedsel te kunnen vinden, met de wakken meereizen.

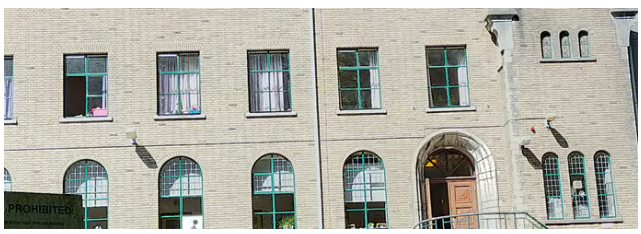

3. Sint-Jansmolen

Maak hier een kort zijstapje en bekijk de Sint-Jansmolen uit 1775. De molen werd gebouwd door Charles Joseph Prins de Ligne, een Zuid-Nederlands veldheer, diplomaat en schrijver. De hoge edelman was een graag geziene gast aan de hoven van Parijs, Versailles, Wenen en Sint-Petersburg.

De Sint-Jansmolen is nu gedeeltelijk ontmanteld, maar was tot 1795 de banmolen voor 'Het gebied der schepenbank Beek' en de dorpen Spaubeek, Neerbeek en Beek. Boeren moesten hier verplicht hun graan laten malen. Zo kon een deel ervan als belasting geïnd worden.

Het molenhuis hoorde bij het voormalige kasteel Sint-Jansgeleen. Van dit kasteel zie je achter het NS-spoor nog de kasteelboerderij. Links naast de kasteelboerderij stond vroeger het eigenlijke kasteel Sint-Jansgeleen. Dit vervallen kasteel werd in 1932 afgebroken.

4. Paters in het bos

Het Stammenderbos staat bekend om zijn steile hellingen met eeuwenoude beuken. Door de bomen kun je links een gebouw zien staan. Dit is het voormalige retraitehuis Sint-Ignatius van de orde van Paters Jezuïeten. Tot in de zeventiger jaren van de

vorige eeuw kwamen hier mannen en jongens voor geestelijke bezinning op bezoek. Tegenwoordig is het een asielzoekerscentrum.

5. Boomklever

Eén van de vele vogels die je in het bos kunt zien of horen, is de boomklever. Deze zangvogel is de enige vogel die op boomstammen naar boven én naar beneden kan klimmen. Spechten en boomkruipers kunnen bijvoorbeeld alleen naar boven klimmen!

De boomklever lijkt wel aan de boom te 'kleven', vandaar zijn zeer toepasselijke naam. De vogel zoekt de schors af naar lekkere insecten, maar hij eet ook zaden en vruchten.

Loop tegenover kasteel Terborgh de asfaltweg op en direct na het kruis en de vier linden naar links, een karrenspoor op.

6. Eeuwenoud kasteel

De geschiedenis van kasteel Terborgh gaat terug tot de 13e eeuw, zo rond 1285! Het eigenlijke kasteel, een donjon, heeft vroeger achter de huidige kasteelboerderij gestaan. Het stond op een zogenaamde motte: een afgeplatte, aangelegde, aarden heuvel.

Het hardstenen kruis met de vier lindebomen aan de overkant van de asfaltweg is hier geplaatst in 1785. De toenmalige bewoonster van kasteel Terborgh, Freule Maria Ernastina van Schellaert van Obbendorf, plaatste het uit dankbaarheid ten opzichte van de bewoners van Schinnen. Waarschijnlijk had dit ook te maken met het verhaal rond de Bokkenrijders, dat je net hebt kunnen beluisteren.

7. De Stammenhof

De Stammenhof is een typische Limburgse carréboerderij. De verschillende gebouwen staan rond een binnenplaats die je bereikt door een grote poort in de voorgevel. Traditioneel keken de meeste ramen en deuren van zo'n hoeve op de binnenplaats uit. Hierdoor was het een verdedigbare vesting tegen roversbendes, zoals de roemruchte Bokkenrijders!

Zometeen passeer je het schietterrein van schutterij St. Joseph uit Sweikhuizen. Nu vervult de schutterij vooral een sociale en culturele functie. Maar in vroeger tijden had de schutterij de belangrijke taak om dorp of stad tegen roversbendes te verdedigen. Ook het handhaven van de orde was een belangrijke verantwoordelijkheid. Pure noodzaak dus!

8. Bokkenrijders

Bij de Bokkereyer kun je nu veilig pauzeren, maar vroeger kwam je de Bokkenrijders liever niet tegen! Volgens het volksgeloof waren bokkenrijders geesten die op bokken door de lucht reden. Daar maakte een bende inbrekers en afpersers in de 18e eeuw handig gebruik van.

Ze noemden zich de Bokkenrijders om het volk bang te maken en richten hun strooptochten vooral op boerderijen en pastorieën, onder meer in deze streek. Later kregen de Bokkenrijders door allerlei verhalen een Robin Hood-achtige status.

Tegenwoordig gelooft men eerder dat er sprake was van verschillende bendes en individuen die misdaden pleegden. Zo'n 500 mensen werden tot de galg veroordeeld. Maar omdat bekentenissen vaak door marteling werden afgedwongen, zijn de meesten van hen vooral zélf slachtoffer.

Bij de hoogstamboomgaard aangekomen moet je naar links door het draaihekje.

9. Opgravingen

In 1980 werden in dit weiland resten gevonden van een nederzetting van jagers/verzamelaars uit het Mesolithicum (8800-5300 jaar voor Christus). De archeologische vondsten bestonden uit vuurstenen voorwerpen, zoals pijlpunten, krabbers, bijlen en zelfs scherven van Limburgs aardewerk.

In recenter tijden maakte deze veldweg deel uit van een stelsel van 'kinkenwegen': (veld)wegen die werden gebruikt voor het transport van onder andere kolen en graan. Dat gebeurde met kleine paarden, die als lastdier werden ingezet. De handelaars heetten 'kinkenvoerders'. Of, afhankelijk van hun waar, 'korenkinker' of 'kolenkinker'. Sommige wegen zijn hier zelfs naar vernoemd!

10. Pruimen

Op de bergweide direct voor je zie je de befaamde 'Sjweikeser Rèngelaot', een zoete en sappige pruimensoort. De pruimenbomen waren in 1970 bijna allemaal verdwenen uit de omgeving, omdat boeren een premie kregen voor het rooien van hoogstamfruitbomen. Inmiddels staan er dankzij vrijwilligers van Stichting Sjweikeser Rèngelaot weer honderden pruimenbomen op de bergweide. Limousinrunderen houden de boomgaard open.

11. Maretak

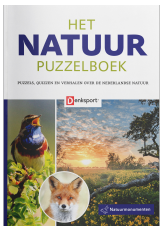
Her en der zie je populierenbomen staan met aan de takken maretak of mistletoe: een halfparasiet die het liefst in de kruinen van populieren, acacia's en fruitbomen groeit. Maretakken komen in Nederland voornamelijk op kalkhoudende bodem voor.

De maretak is als plant sterk verbonden met de oude Kelten. Voor de druïden van dit volk was de maretak heilig. De bekendste (fictieve) druïde, die vaak hoog in een boom te vinden is om maretak te snijden, kennen we uit de strips van Asterix en Obelix: Panoramix.

Natuurmonumenten app

Download nu de nieuwe Natuurmonumenten app. Met deze app navigeer je makkelijk op al onze routes. Ben je lid? Koppel je lidmaatschap in de app en je hebt je ledenpas altijd bij de hand

Meer info

Nieuw: Het Natuur Puzzelboek

Het Natuur Puzzelboek: een boek van 160 pagina's vol puzzels, verhalen en weetjes over de natuur in Nederland. Leuk om zelf mee aan de slag te gaan of om cadeau te geven. Je bestelt 'm op

nm.nl/puzzelboek